

Barwne gołębnie z Saksonii

Jasienica 2022

© Manfred Uglorz

**Wszystkie zdjęcia i rysunki wyłącznie dla celów poglądowych.
All photos and drawings for illustrative purposes only.
Alle Fotos und Zeichnungen dienen nur zur Veranschaulichung.**

Bibliografia (wybór):

- Barth R., Engemann W., *Das Taubenbuch*, Berlin 1966;
- *Deutscher Rassentauben-Standard in Farbe*;
- Hartmann M., *Das Taubenbuch*, Berlin 1986;
- Jakubanis Z., *Album gołębi rasowych*, Lublin 2013;
- Müller E., *Die Welt der Rassetauben*, Reutlingen 1978;
- Wzorce gołębi rasowych, 2009;
- oraz liczne strony internetowe

Spis treści

Saksońskie gołębie barwne.....	2
Saksońska czajka (EE 469).....	6
Saksońska czajka białoskrzydła(EE 476)	12
Saksońska jaskółka (EE 468).....	15
Saksoński barwnopierśny (EE 474).....	19
Saksoński białogon (EE 465).....	22
Saksoński bocian (EE 470).....	26
Saksoński tysek dwuczuby (EE 466)	29
Saksoński mnich (EE 467).....	33
Saksoński polny kolorowy (EE 475)	37
Saksoński tarczowy (EE 471)	41
Saksoński z czółkiem (EE 472)	44
Saksoński z księżycem (EE 473).....	47
Staroniemiecki murzyn (EE 479)	50

Saksońskie gołębie barwne

Drugą, co do liczebności ras i odmian są gołębie, zgromadzone w grupie V (barwne), które wyhodowane zostały głównie w Szwajcarii, środkowych i południowych Niemczech oraz częściowo w Czechach i na Śląsku. Najliczniejsza jest szwajcarska rodzina gołębi barwnych, a za nią idą rodziny: południowo Niemiecka, turyńska, saksońska i frankońska. Poza tymi rodzinami są jeszcze inne barwne gołębie, jak gile, lazurki, murzynki śląskie, hiacyntowe, szczygły duńskie i inne.

Wydaje się, że najchętniej hodowane są w Polsce barwne gołębie saksońskie.

Górna Saksonia, bo o nią chodzi, to historyczna kraina niemiecka, której granice w ciągu dziejów się zmieniały. Obecna Górna Saksonia, graniczy z Turyngią, Frankonią, Brandenburgią, Polską i Czechami. Jako jeden z 'landów' niemieckich leży nad Łabą, Muldą, Białą Elsterą i Nysą Łużycką. Granica między Saksonią a Czechami biegnie poprzez Góry Rudawy, a granicę między Saksonią a Polską stanowi Nysa Łużycka. Stolicę Saksonii jest Drezno, a do większych miast należą takie miasta, jak Lipsk, Chemnitz, Zwickau, Plauen oraz Görlitz.

Do barwnych gołębi saksońskich (grupa 5.) należą 13 ras: saksońska czajka (Sächsische Flügeltaube), saksońska czajka białoskrzydła (Sächsische Verkehrtflügelfarbentaube), saksońska jaskółka (Sächsische Schwalbe), saksoński łyszek dwuczuby (Sächsische Pfaffentaube), saksoński tarczowy (Sächsische Schildtaube), saksoński barwnopierśny (Sächsischer Bruster), saksoński z księżycem (Sächsische Mondtaube), saksoński bocian (Sächsische Storchartaube), saksoński mnich (Sächsische Mönchtaube), saksoński z czółkiem (Sächsische Schnippe), saksoński białogon (Sächsischer Weißschwanz), saksoński polny kolorowy (Sächsische Feldfarbentaube), murzyn staroniemiecki (Altdeutscher Mohrenkopf). Nie można jednak zapomnieć, że lazurek ciemnooki także jest pochodzenia saksońskiego, jednak obecnie stanowi on jedną grupę gołębi barwnych razem z lazurkami o pomarańczowych oczach, których ojczyzną jest Śląsk i Łużyce Górne.

Ojczyzną saksońskich gołębi barwnych są saksońskie Rudawy oraz Górne Łużyce i Śląsk. Śląsk jest ojczyzną gładogłowych czajek niebieskich z pasami i bez pasów, oraz niebieskich grochowych. Górne Łużyce są ojczyzną jednokolorowych i tzw. czajek ryżowych, zaś na pogórzach saksońskich Rudaw wyhodowane zostały pozostałe rasy saksońskich gołębi barwnych. Obecnie wszystkie odmiany spotkać można zarówno na Górnych Łużycach, jak i na Rudawach.

Saksońskie gołębie barwne są bardzo popularne, hodowane są w całym Niemczech, a także i poza granicami Niemiec, w tym również w Polsce, gdzie największą popularnością cieszą się czajki, łyski dwuczube oraz tarczowe.

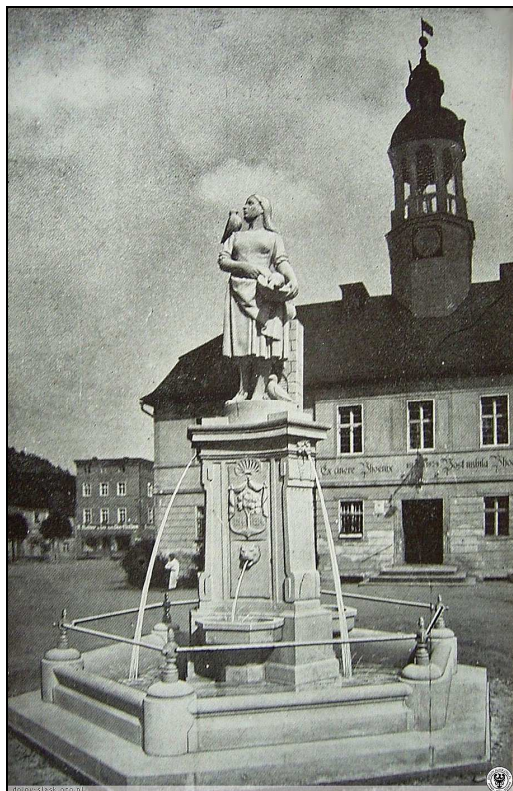
Już w 1895 r. hodowcy saksońskich gołębi barwnych połączyli się, tworząc stowarzyszenia hodowców, których główną siedzibą było znane saksońskie miasto – Chemnitz. Najbardziej znanymi hodowcami i prezesami gołębi saksońskich byli: August Neubert, Oswald Wittig, Paul Hahn, Wilhelm Bremer, Walter Engmann i dr Trübenbach. 8 lutego 1920 roku powstał klub hodowców czajek, jaskótek i tarczowych, który w 2020 roku obchodził stulecie swojego istnienia. Z tej okazji została wydana książka pt. „100 Jahre SV der Züchter Sächsischer Flügel-, Schwalben- und Schildtauben” (Sonnenberg 2020). W książce Reiner Wolf, Klaus Burkhardt oraz Heike Burkhardt opisują stuletnie dzieje i osiągnięcia klubu. Książka jest bogato ilustrowana, a na jej końcu umieszczona została lista hodowców, należących do klubu. Zawiera ona dokładnie 100 osób.

Od 1990 roku, po zjednoczeniu Niemiec w styczniu każdego roku odbywa się w Zwönitz wystawa klubowa, na którą przyjeżdżają hodowcy nie tylko z Niemiec, ale z całej Europy, w tym również z Polski. W Zwönitz zobaczyć można najpiękniejsze i najlepsze saksońskie gołębie.

Hodowla gołębi na Śląsku, w tym czajek gładkogłowych i lazurków, była niezwykle rozpowszechniona. Warto tu przypomnieć, że w Wleniu na Dolnym Śląsku znajduje się pomnik gołębiarki, który o mało po II wojnie światowej zostałby zburzony, bowiem na Śląsku, głównie na Dolnym, należało – według ludności napływowej i ówczesnych nowych władarzy – wszystko zniszczyć i zburzyć, co rzekomo miało przypominać obecność tu żywiołu niemieckiego.

Dawniej

Dziś

Należy pamiętać, że w XIV wieku śląscy książęta piastowscy złożyli hołd królowi czeskiemu, Janowi Luksemburskiemu, z powodu braku zainteresowania Krakowa Śląskiem.

Według niektórych historyków (Jacek Elminowski) Kazimierz Wielki na zjazdach w Wyszehradzie w zamian za zrzeczenie się Jana Luksemburczyka tytułu 'król polski', zrzekł się prawa do Śląska. Na drugim zjeździe w 1338/39 Kazimierz Wielki zgodził się nie naruszać czeskiego stanu posiadania na Śląsku i Mazowszu, i zobowiązał się nie wywierać nacisków w jakiegokolwiek formie, aby księstwa te przeszły pod jego zwierzchnictwo. 22 listopada 1348 roku w Namysłowie zawarto pokój między Kazimierzem Wielkim a królem niemieckim i czeskim Karolem IV Luksemburskim, będącym również cesarzem Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego (1347 – 1378), na mocy którego Czesi mieli zaprzestać najazdów na księstwo świdnickie, sprzymierzone z Polską. Na mocy zawartego pokoju Kazimierz Wielki umorzył długi Karola IV, a Karol IV obiecał pomoc wojskową na wypadek wojny Polski z Zakonem Krzyżackim. Strona Polska ze swej strony potwierdziła wcześniej zawarte traktaty. I tak dla żywiołu niemieckiego zostały na Śląsku otwarte bramy. Dlatego przez wieki na Śląsku mieszkali obok siebie w zgodzie i owocnej współ-

pracy Polacy, Czesi i Niemcy, często nazywający siebie Ślązakami. Wszystko zmieniło dojście do władzy nazistów w Niemczech oraz II wojna światowa.

Wspomniany powyżej pomnik gołębiarki został po II wojnie światowej uratowany, ponieważ wmówiono ludności napływowej, że jest to pomnik upamiętniający pokojowy ruch, żywy w Włeniu i okolicy. Przyczynił się do tego między innymi namalowany przez Pablo Pikassa gołąbek pokoju.

Należy postawić pytanie: Skąd na Śląsku, Łużycach i w dawnej Saksonii było tak wielkie zainteresowanie hodowlą gołębi, którego wynikiem i dowodem jest pomnik gołębiarki w Włeniu?

Otóż na dolnym Śląsku działali Templariusze, którzy po średniowiecznych wojnach krzyżowych osiedlili się między innymi na Śląsku. Pierwsi templariusze osiedlili się w 1226 roku w Oleśnicy Małej koło Oławy, gdzie założyli pierwszą na tych ziemiach siedzibę, czyli tzw. komandorię. Kolejne komandorie powstały, według starych kronik na przełomie XIII i XIV wieku, w Strzegomiu oraz w Obrowcu koło Krapkowic. Ślady ich działalności spotykamy również na ziemi raciborskiej. Wówczas współpracowali oni z Zakonem Cystersów, zainteresowanym popularyzacją nowoczesnego rolnictwa. Templariusze (obrońcy grobu Chrystusowego w Jerozolimie) z całą pewnością przywieźli z sobą tzw. gołębie jerozolimskie o srebrzystym upierzeniu, o których mowa jest również w Starym Testamencie. Były one prawdopodobnie tożsame z gołębiami hodowanymi w Damaszku w Syrii. Ich potomkami są śląskie lazurki. Ale nie tylko te gołębie dotarły za sprawą templariuszy na Śląsk, lecz również ówczesne gołębie, używane przez Arabów do przenoszenia wiadomości. Nimi zainteresowani byli śląscy książęta, a także Kazimierz Wielki, którego ambicją było stworzenie własnej gołębiej poczty.

Mogli też przywieść z sobą białe gołębie z kolorowymi skrzydłami, które były znane już w starożytności w Egipcie.

Lazurek śląski

Saksońska czajka (EE 469)

N: Sächsische Flügeltaube, F: Pigeon de Saxe à ailes colorées, A: Saxon Wing Pigeon
Grupa V – barwne
Obrączka numer 11

Pochodzenie

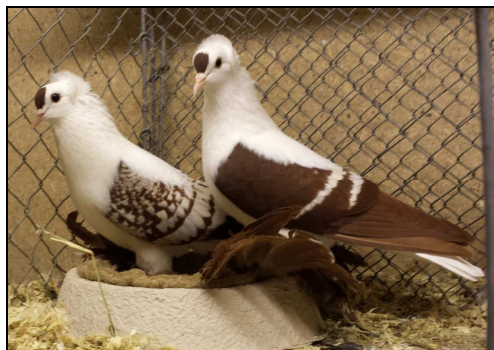
Gołąbie nazywane czajkami, posiadają na czole barwną plamkę i kolorowe skrzydła. W Niemczech najbardziej znane są czajki turyńskie oraz czajki saksońskie, mniej zaś czeskie.

Dzisiaj czajkami saksońskimi nazywamy pewne lokalne rasy, które jeszcze niedawno posiadały swoje odrębne nazwy i wzorce. Obecnie do saksońskich czajek zaliczymy właściwą czajkę saksońską, wyhodowaną w Saksonii, głównie w Górnych Rudawach, ale także czajkę ryżową, wyhodowaną na Łużycach Górnych (Niemcy) oraz czajkę śląską.

E. A. Terlecki w swojej książce pt. *Chów gołębi*, wydanej w 1907 roku w Lwowie, nazywa gołąbie z czółkiem i barwnymi skrzydłami jaskółkami z naczółkiem i uważa, że są to gołąbie śląskie. S. Péterfi (*Chów gołębi*, 1977) pisze o czajkach czeskich, saksońskich i śląskich. Wszystkie one mają – według Péterfi’ego duże, bogate w pióra łapcie. Obecnie – według listy ras Federacji Europejskiej – obok czajek czeskich, istnieje tylko czajka saksońska. Dawna czajka śląska bez koronki, a także czajka ryżowa, została włączona do wzorca czajki saksońskiej. Jednak często się zdarza, że w Niemczech hodowcy w rozmowach rozróżniają jeszcze pomiędzy czajką saksońską,

zawsze z koronką, a czajką śląską, zawsze bez koronki. Zapytani o czajkę saksońską, odpowiadają pytaniem: Chodzi o czajkę saksońską, czy śląską?

Łużyczanie z dumą mówią o swojej czajce, nazwanej w polskim wzorcu, czajką ryżową. Kiedyś występowały także czajki bez czółka, jednak współczesny wzorec taką odmianę wyklucza.

Nazwa *czajka* nie jest ekwiwalentem niemieckiej nazwy: *Flügeltaube*. Gołębie z kolorowym czółkiem i skrzydłami nazywamy czajkami za naszymi południowymi sąsiadami, Czechami, którzy nazywają gołębia z czółkiem i kolorowymi skrzydłami – *čejka*.

Charakterystyka ogólna

Czajka saksońska jest silnym, o niskiej postawie gołębiem typu polnego, z szeroką koronką i dobrze rozwiniętymi łapcami.

Opis budowy

Głowa czajki jest nieco wydłużona, wyraźnie wysklepiona, a czoło umiarkowanie wysokie. Według wzorca czajka saksońska może mieć stojącą koronkę, wyraźnie zakończoną rozetami, albo może być gładkogłowa (czajka śląska oraz czajka ryżowa). Koronka musi być gęsta, bez ubytków, stojąca i możliwie równa. Słabo rozwinięta koronka, w dodatku bez rozet, lub krzywo osadzona, jest poważną wadą. W głowie na tle białych piór wyraźnie dostrzegalne są żywe, ciemne **oczy**, obrzeżone brwiami. **Brwi** mogą być cieliste, jednakże u odmiany czarnej, czerwonej i żółtej powinny być czerwone.

Saksońska czajka ma **dziób** średniej długości. Dolna część dzioba bezwzględnie musi być koloru cielistego, jednak górna część dzioba u czarnych czarna, u niebieskich ciemna, u czerwonych i żółtych koloru cielistego, u niebieskopłowych i grochowych niebieskopłowych jasnorogowa. Jakikolwiek odchylenia od tej zasady uważa się za **dużą wadę**, głównie plamistą dolną część dzioba oraz plamki na dziobie u czerwonych i żółtych na górnej części dzioba.

Jeśli saksońska czajka ma być silnym, o niskiej, zwartej postawie gołębiem typu polnego, to jest oczywiste, że **szyja** z dobrze zaokrąglonym podgardlem musi być średniej długości, dobrze wypełniona i szeroka, **pierś** zaś wysklepiona, nieco wysunięta do przodu.

Długa i wąska szyja, zapadnięta pierś są **wadami dyskwalifikującymi gołębia**.

Plec saksońskiej czajki są stosunkowo długie i szerokie, szczególnie w ramionach i lekko opadające. Jeśli do tego dodamy, że **skrzydła** powinny być także długie, silne, przede wszystkim

szerokie, a **ogon** zwarty, wówczas przed oczyma naszymi jawi się gołąb harmonijnie zbudowany, chociaż krępy, silny, stojący na niskich, szeroko rozstawionych **nogach**.

Nogi, wraz z podudziami muszą być zawsze upierzone, upierzenie zaś nóg tworzy szerokie, bogate w pióra łapcie.

Za wady uważa się wątplą budowę, kanciastą głowę, płaskie ciemię, braki w upierzeniu łapci, lub krótkie pióra w łapciach, obwisłe skrzydła.

Kolory i rysunek

Podstawowym kolorem u czajki saksońskiej jest zdecydowana biel. Kolorowe są: czółko, łapcie i skrzydła z wyjątkiem piór na ramionach, które tworzą szerokie, zaokrąglone białe serce na plecach. Łapcie powinny być kolorowe, ale pióra na podudziach muszą być białe. Kilka kolorowych piór na podudziach nie uznaje się za wadę. Czółko powinno być wąsko osadzone przy biało przypudrowanych, gładkich woskówkach, ale ku górze rozszerzające się, a więc w kształcie gruszki. Sięgać może najwyżej środka oczu, natomiast nie może bokami dotykać brzegów brwi.

U czajki saksońskiej spotykamy się z bogactwem kolorów. Saksońskie czajki hodowane są w następujących kolorach: czarnym, czerwonym, żółtym i niebieskim. Wymaga się, aby kolory były zdecydowane, czyste i nasycone, bez jakichkolwiek niewłaściwych odcieni. Czajki czarne, żółte, czerwone i niebieskie mają białe pasy na skrzydłach. I takie są najbardziej popularne. Czajki niebieskie mogą też być z czarnymi, a niebieskoptowe z ciemnymi pasami. Ale występują także czajki czarne, czerwone, żółte, niebieskie i niebieskoptowe bez jakichkolwiek pasów.

Często spotykane są także saksońskie czajki z białymi łuskami na skrzydłach. Czarne łuskowate obowiązkowo powinny mieć rysunek zięby na lotkach. Ponadto niebieskie i niebieskoptowe czajki mogą mieć tarcze grochowe. Od pewnego czasu na wystawach można zobaczyć czajki o delikatnym, różowosiarkowym kolorze, a także miedziane. Kolor czarny, czerwony i żółty po-

Czajki śląskie

winien być czysty i błyszczący, a niebieski oraz niebieskopłowy jasny i równomiernie rozłożony (bez zachmurzeń), łuskowate zaś ze zewnątrz przebarwionymi lotkami. Białe pasy obowiązkowo powinny być czyste, bez rudego nalotu, możliwie wąskie, o prostej linii, przechodzące równolegle przez całe skrzydła. Białe pasy u niebieskich i niebieskopłowych posiadają delikatne, ciemne obrzeżenie od strony ogona.

Osobnego omówienia wymagają tzw. czajki ryżowe, głównie hodowane w Łużycach Górnych. Ich polska nazwa nie jest przekładem niemieckiej, ale doskonale opi-

suje te interesujące gołębie. Występują one jedynie w dwóch kolorach: czerwonym i żółtym. Właściwie czajki ryżowe mają tarcze grochowe. Plamy powinny być możliwie duże, z jaśniejszymi małymi zakończeniami, dlatego skrzydła czajek łużycko-saksońskich wyglądają, jakby zostały posypane ryżem. Pigment na lotkach występuje jedynie wzdłuż stosiny, co sprawia, że przy złożonych skrzydłach lotki są jasne. Także łapcie są jasne, lecz nie mogą być białe. Górna część dzioba jest ciemna lub jasno rogowa.

Jest rzeczą oczywistą, że czajki saksońskie jako gołębie barwne, muszą mieć prawidłowy rysunek i kolor. Jednak pamiętać należy o pewnych prawidłowościach, występujących w populacji czajek saksońskich. Otóż kolor czarny, czerwony i żółty u czajek z białymi pasami oraz z białymi łuskami na tarczach skrzydeł nie jest tak intensywny i błyszczący, jak u czajek z jednolitymi tarczami na skrzydłach. Ponadto kolor niebieski u samic jest nieco ciemniejszy aniżeli u samców. Prawidłowość ta jest genetycznie uwarunkowana.

Czajka ryżowa z łuzyc - fot. Autora

Wady w rysunku i kolorze, to niewłaściwie ukształtowane czółko, białe pióra w lotkach, kolorowe pióra w ogonie, białe plamy na skrzydłach, nieczyste kolory, a u czajek ryżowych ciemne lotki.

Uwagi dotyczące hodowli

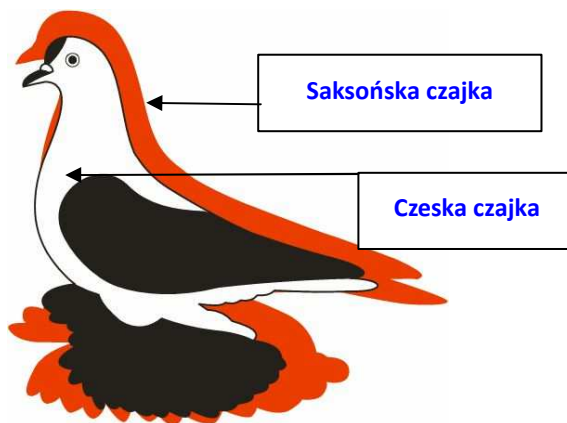
Od czajek saksońskich wymaga się, aby miały duże, pełne łapcie. Takie łapcie nie tylko utrudniają chodzenie, dojście do karmnika z ziarnem, dlatego bardzo często ulegają zniszczeniu. Najlepiej czajki trzymać osobno, albo z innymi łapciastymi gołębiami. Wejście do miejsca gniazdowania powinno być dostatecznie szerokie, a przede wszystkim odpowiednio usytuowane powinny być miejsca spoczynku. Najlepiej, aby miały one kształt koła, umieszczonego w odpowiedniej odległości od ściany (około 25 cm).

Pióra w łapciach dość często łamią się, ale zjawisko to nie występuje wtedy, kiedy gołębie są właściwie, optymalnie karmione i otrzymują odpowiednią ilość składników mineralnych, albo w gotowych preparatach, albo w czystej, odpowiednio rozdrobnionej glinie, którą gołębie chętniej zjadają i to w dość dużych ilościach.

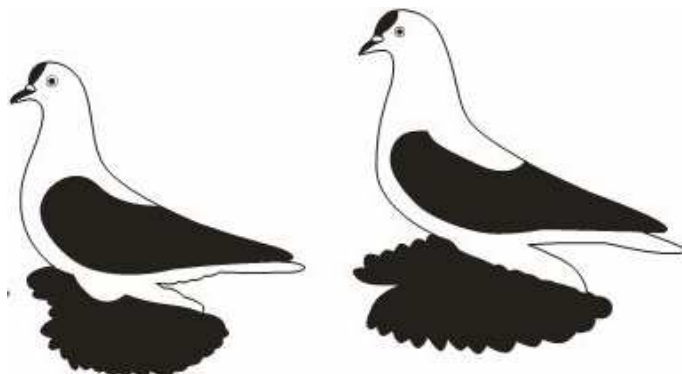
Czeska Republika jest naszym południowym sąsiadem. Polscy hodowcy głównie hodują saksońskie czajki. Aby nie dochodziło do krzyżowania saksońskiej czajki z czajką czeską, warto zwrócić uwagę na podstawowe różnice między czeską a saksońską czajką. Krzyżowanie tych czajek z sobą psuje obie rasy.

Porównanie sylwetki czajki czeskiej z czajką saksońską

Porównanie głowy, serca i postawy

Głowa czajki saksońskiej jest wyraźnie zaokrąglona i ma kształt owalu. U czajki czeskiej głowa jest zaokrąglona, jednak czoło jest wyraźnie podniesione. Podgardle u czajki czeskiej jest bardziej zaokrąglone.

Białe serce na skrzydłach u czajki czeskiej nie jest zbyt wielkie, u czajki saksońskiej zaś jest szerokie, zaokrąglone i powinno się zamykać.

Postawa: Czajka saksońska jest wyższa od czajki czeskiej.

Rys. wyłącznie dla celów poglądowych z materiału szkoleniowego Martina Smetany.

Saksońska czajka białoskrzydła(EE 476)

N: Verkehrtflügelfarbentaube, F: Pigeon de Saxe pie, A: Reversewing Colour Pigeon

Grupa V – barwne

Obrączka nr 11.

Pochodzenie

Saksońska czajka białoskrzydła wyhodowana została w Saksonii i Turyngii (Niemcy). Do jej wyhodowania posłużono się saksońskimi z czółkiem, bernardyńskimi srokaczami oraz łapciastymi gartaczami siodłatymi, dlatego czasem jeszcze zdarzają się w niektórych rodach saksońskich czajek białoskrzydłych osobniki, które mają zdolność nadymania się. Takie gołębie powinny być usuwane z hodowli.

Zdarza się, że nazwy niemieckich ras gołębi nie można przetłumaczyć dosłownie, ponieważ polskie nazwy brzmiałyby wtedy dość dziwnie. Dotyczy to także saksońskiej czajki białoskrzydłych (tłum. nazwy niemieckiej: saksoński gołąb o odwróconym kolorze na skrzydłach). Polska nazwa nawiązuje do posiadanego u nich czółka na głowie i białych skrzydeł (u czajek saksońskich skrzydła są kolorowe, stąd w niemieckiej nazwie: Verkehrtflügelfarbentaube).

Od około 1900 roku w literaturze gołębiarskiej opisywano już gołębie, które przypominały współczesną czajkę białoskrzydłą. Gołębie te był wynikiem krzyżowania saksońskiej czajki z czółkiem (Sächsische Schnippe) z bernardyńskim srokaczem (Bernhardiner Schecke). Różnie były nazywane. W ich opisach spotkać można nazwę – ‘gołąb tyrolski’. Nie traktowano je po-

ważne. Wspominane były jedynie na marginesie opisów gołębi barwnych. Nie zaliczano ich do gołębi saksońskich, ponieważ nie były one w typie gołębia saksońskiego, miały bowiem zbyt krótkie nogi i słabe upierzenie podudzi i skoków.

Po II wojnie światowej pojawiły się obecne saksońskie czajki białoskrzydłe. Były już one w typie gołębia saksońskiego, jednak ich wadą tym razem były dość długie nogi, odziedziczone po siodłatych garłaczach łapciastych. Obecnie jednak dało się je znacznie skrócić.

Charakterystyka ogólna

Saksońska czajka białoskrzydła jest gołębiem typu polnego, o silnej i średnio wysokiej postawie, z bardzo dużymi łapcami, o niepełnym rysunku srocym, a właściwie rysunku gąski.

Opis budowy

Saksońska czajka białoskrzydła ma **nogi** stosunkowo długie i dobrze upierzone. Również dobrze upierzone są u niej podudzia. Korpus wydaje się być u czajki białoskrzydłej masywny, bowiem ma długie, lekko opadające **plecy**, dobrze przykryte długimi szerokimi **skrzydłami**, spoczywającymi na długim i dobrze zwartym **ognie**.

Fot. Zdzisław Jakubanis

my do **dużych wad w budowie**.

Kolory i rysunek

Saksońskie czajki białoskrzydłe właściwie są gołębiami o tzw. rysunku gąski, z kolorowym czółkiem. Kolorowe jest u nich czółko, szyja, górna część piersi, plecy, ramiona, ogon, pokrycie ogo-

Z szerokiej, zaokrąglonej **piersi** wychodzi szeroka i średniej długości **szyja**. Zwęża się ona w kierunku **głowy**, która nie może być ozdobiona koronką. Dobrze wysklepione czoło tworzy z dziobem kąt rozwarty.

Saksońskie czajki białoskrzydłe mają ciemne **oczy**, wąskie **brwi**, od cielistego do czerwonego koloru. **Dziób** muszą mieć średniej długości. Jego kolor zależy od barwy upierzenia. U czerwonych i żółtych jest cielisty, u czarnych i niebieskich górna część dzioba musi być czarna, lecz dolna część dzioba barwy cielistej.

Słaby korpus, krótkie łapcie oraz luki w upierzeniu nóg, wysoka postawa, nadymanie wola – zalicza-

na i klin. Czótko nie może dotykać oczu, powinno być równe i podobne do dużej fasoli. Linia między kolorową górną część piersi a dolną jej częścią, powinna znajdować się możliwie nisko i być równa. Tzw. serce na ramionach powinno być symetrycznie ukształtowane. Białe zaś są: głowa, skrzydła, brzuch oraz upierzenie nóg.

Saksońska czajka białoskrzydła występuje tylko w kolorze czarnym, niebieskim, czerwonym i żółtym. Kolory powinny być intensywne i czyste. Kolor niebieski musi być jasny, równomiernie rozłożony. Gołębie niebieskie mają czarną wstęgę na ogonie.

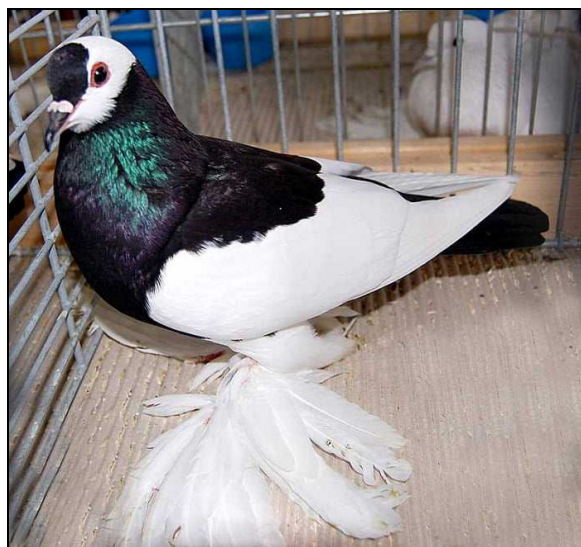
Do wad w ubarwieniu i rysunku zaliczmy: brwi z ciemnym nalotem, nieczysty dziób, brak czótki, lub za duże czótko, biały śliniak, kolorowe pióra w okolicy dzioba, kolorowe boki, uda i łapcie, bardzo szerokie i nierówne serce, białe plecy, sitowatość w ogonie, białe, matowe i nieczyste pióra w klinie.

Uwagi dotyczące hodowli

Hodowla saksońskich czajek białoskrzydłych nie jest łatwa. W populacji młodych gołębi jest wiele osobników z wadliwym rysunkiem. Uzyskanie ciemnego koloru oczu nie sprawia żadnych problemów, ponieważ są one w polu koloru białego. Duże problemy sprawia uzyskanie dobrze przebarwionego tyłu, bez białych piór i rozjaśnień. Nie zawsze linia pomiędzy kolorem a bielą na piersi przebiega prawidłowo.

W gołębniku wymagane są dość duże boksy do gniazdowania. Potrzebne są także odpowiednie stojaki dla odpoczynku. Przed wystawami gołębie wymagają szczególnej troski i przygotowania.

Przy ocenie należy zwracać uwagę na właściwą budowę, głównie wielkość i długość nóg, na rysunek i czystość ubarwienia, głównie odmian czerwonych.

Saksońska jaskółka (EE 468)

N: Sächsische Schwalbe, F: Hirondelle de Saxe, A: Saxon Swallow

Grupa V – barwne

Obrączka nr 11

Pochodzenie

Ojczyzną jaskółki saksońskiej jest Saksonia (Niemcy).

Już na początku XIX wieku opisywano gołębie z krymką na głowie i kolorowymi skrzydłami. To tłumaczy popularność jaskółki saksońskiej. Mieszkańcy Turynii także posiadają swoją jaskółkę, która jednak różni się od saksońskiej nie tylko brakiem łapci, ale kilkoma szczegółami w budowie.

Przywykło się nazywać saksońską jaskółkę siostrą saksońskiej czajki. Hodowla jednak tej pierwszej jest znacznie trudniejsza niż czajki, nie tylko dlatego, że trudniej o właściwy kształt krymki na głowie niż czółka na głowie czajki, ale budowa jaskółki saksońskiej jest bardziej zwarta niż jej 'siostry', a więc stawiane są większe wymagania jaskółce niż czajce.

Charakterystyka ogólna

Jaskółki saksońskie są typowymi przedstawicielami gołębi polnych z Saksonii. Są więc gołębiaми o bogatym upierzeniu, dobrze zbudowane i mocne, o głębokiej postawie i możliwie długich łapciach, czujne, chociaż mają łapcie doskonale frwają.

Opis budowy

Głowę jaskółki saksońskiej zdobi stojąca i zakończona rozetkami koronka. Jest nieco wydłużona, o umiarkowanie wysokim czole i zaokrąglonym ciemieniu. Jaskółka saksońska ma **oczy** ciemne, obramowane wąskimi brwiami, koloru bladocielistego do czerwonego, a to w zależności od barwy upierzenia. Jak u wszystkich saksońskich ras, jaskółka saksońska ma średniej długości **dziób**, którego dolna część zawsze jest koloru cielistego, zaś górna część u czarnych jest czarna, u niebieskich – ciemna, u czerwonych i żółtych – cielista, rogowa u niebieskopłowych i grochowych niebieskopłowych.

Szyja u jaskółek saksońskich jest średniej długości, szeroka przy piersi i ramionach. Łączy się ona z szeroką **piersią**, dobrze zaokrągloną i wysuniętą do przodu.

Długie, szerokie, lekko opadające **plecy** dobrze przykrywają mocne, długie i o szerokich piórach **skrzydła**. Szczegół ten jest słabo dostrzegalny, ze względu na rysunek jaskółki. Podobnie jak czajka posiada ona białego koloru tzw. serce przy ramionach, sięgające aż na skrzydła. Końce skrzydeł jaskółki saksońskiej spoczywają na długim i dobrze zwartym **ogonie**, wystającym poza lotki.

Jaskółka saksońska posiada **nogi** bogato upierzone, z możliwie dużymi łapcami. Bezwzględnie powinno być widoczne dobrze rozwinięte białe upierzenie na podudziach.

Do wad w budowie zalicza się zbyt krótki, lub słaby i mało zwarty korpus, zbyt wysoka postawa oraz wąska, krzywa lub kolorowa koronka, zbyt krótkie, rozwarte lub mocno uszkodzone łapcie.

Kolory i rysunek

Podstawowym kolorem saksońskich jaskółek jest kolor biały. Kolorowe są: krymka na głowie, skrzydła i łapcie. Linia między białymi piórami na głowie a kolorową krymką powinna przebiegać od kąta dzioba, poprzez oczy lub pod oczami, aż do tyłu głowy, gdzie styka się z białą koronką. Pióra na plecach i pióra pokrywające ramiona są białe i układają się możliwie w szerokie, sięgające aż na skrzydła serce. Dzięki temu kolorowe skrzydła sprawiają wrażenie, że są długie.

Saksońskie jaskółki występują w kolorze czarnym, czerwonym, żółtym, niebieskim, niebieskopłowym. Wszystkie jaskółki w tych kolorach występują z białymi pasami lub biało łuskowate, jednak czarne, czerwone, żółte mogą być także bez pasów. Ponadto niebieskie mogą być z czarnymi pasami lub bez pasów, podobnie niebieskopłowe mogą być z ciemnymi pasami, lub bez pasów. Niebieskie i niebieskopłowe występują również w odmianie grochowej.

Do niedawna uważano, że typowymi przedstawicielami jaskółek saksońskich są jaskółki czarne i głównie wszystkie odmiany niebieskie. Miały i mają one wszystkie wymagane cechy. Gorzej było w wypadku jaskółek czerwonych i żółtych. Jednak w ciągu ostatnich trzydziestu lat, udało się doprowadzić jaskółki w tych kolorach do perfekcji. Obecnie licznie pokazywane są na wystawach w Niemczech.

Kolor czarny, czerwony i żółty powinien być szczególnie nasycony i lśniący. Kolor niebieski i niebieskopłowy musi być jasny i równomiernie rozłożony na skrzydłach. Gołębie biało łuskowate mają widoczne części lotek (przy zamkniętych skrzydłach) kolorowe. Czarne biało łuskowate muszą mieć rysunek zięby. Pasy u wszystkich odmian powinny być czyste, możliwie wąskie i równo oddalone od siebie.

Do dużych wad w rysunku i upierzeniu zalicza się: matowe lub nieczyste kolory; zbyt krótką lub krzywą krymkę; kolorową bródkę lub kolorowe plamy na plecach; plamistą dolną część dzioba; u czerwonych i żółtych dziób koloru rogowego; silnie sitowate lotki; rdzawy nalot lub tzw. 'pieprz' na białych pasach lub łuskach; bardzo szerokie, krótkie, ząbkowane lub poprzerywane pasy, pokazujący się trzeci pas; brak rysunku zięby u czarnych białołuskowatych.

Uwagi dotyczące hodowli

Jaskółka saksońska należy do grupy V, dlatego szczególną uwagę zwraca się u niej na prawidłowość rysunku i ubarwienia.

Jaskółka saksońska jest pięknym gołębiem, ale musi być zadbana. Dlatego niezbędna jest ciągła interwencja hodowcy, który musi dbać o czystość w gołębniku i w boksach. Niezbędne są odpowiednio skonstruowane miejsca do spoczynku dla gołębi. Jaskółki muszą też mieć łatwy dostęp do pojemników z ziarnem.

Z powodu bogatych łapci, często dochodzi do zdeptania jednodniowych i dwudniowych piskląt w gnieździe.

Saksoński barwnopierśny (EE 474)

N: Sächsischer Brüster, F: Pigeon de Saxe à poitrine colorée, A: Saxon Breast
Grupa V – barwne
Obrączka nr 11

Pochodzenie

Saksońskie barwnopierśne zostały wyhodowane w Górach Rudawach i w Łużycach Górnych (Niemcy). Pierwsze wzmianki o barwnopierśnych występują już w 1818 roku. W 1830 pokazano na wystawie w Berlinie gołębie barwnopierśne pod nazwą – brazylijskie. Nazywane też były dawniej gołębiami ze śliniakiem. Nigdy ze względu na stopień trudności w uzyskaniu właściwego rysunku i koloru nie były i nadal nie są zbyt popularne. Chociaż hodowla saksońskich barwnopierśnych wymaga dużo cierpliwości, rasa ta jest godna uwagi.

Charakterystyka ogólna

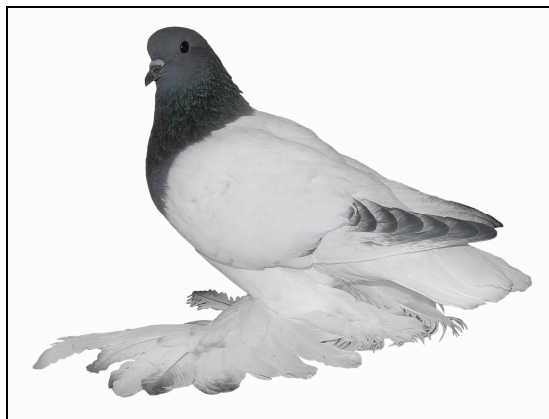
To gołąb typu polnego, o silnej budowie i stosunkowo niskiej postawie, bez koronki lub czubka na głowie, zawsze z łapcami.

Opis budowy

Saksoński barwnopierśny to gołąb dość silny, o właściwej budowie dla wszystkich gołębi saksońskich z grupy V, a więc stosunkowo niski, o mocno rozwiniętych łapciach.

Głowa u saksońskiego barwnopierśnego powinna być dobrze wysklepiona, niemalże okrągła, zawsze gładka, bez jakichkolwiek ozdób z piór. **Oczy** muszą być obowiązkowo ciemne, lecz nie czarne. I tu spotykamy się z pierwszą trudnością. Bardzo trudno o właściwy ciemny kolor oczu w głowie, która jest kolorowa. Nie byłoby jej, gdyby głowa była biało upierzona. Oczy powinny być obrzeżone wąskimi brwiami o bardzo dyskretnym, niewyrazistym kolorze.

Fot. Zdzisław Jakubanis

Dziób osadzony jest w głowie pod rozwartym kątem, średniej długości, o kolorze zależnym od koloru upierzenia. U żółtych jest cielisty, ale może też być jasno rogowy. U brązowych powinien być ciemny, a czarny u niebieskich i czarnych.

Nie za duża głowa osadzona jest na przysadzistej, niezbyt długiej **szyi**. Podgardle powinno być dobrze wykrojone. Mocna szyja przechodzi w szeroką, nieco wysuniętą do przodu **pierś**. Zwracać należy uwagę na to, aby była noszona stosunkowo nisko.

Długie i szerokie **plecy** ze zwartym **ogonem** powinny tworzyć jedną, nieco opadającą linię. Mocne i szerokie **skrzydła** powinny przylegać do korpusu.

Saksońskie barwnopierśne poruszają się na głęboko osadzonych **nogach** zawsze dobrze upierzonych. U żółtych i brązowych łapcie są szczególnie długie i dobrze rozwinięte, u czarnych i niebieskich nieco krótsze.

Kolory i rysunek

U saksońskich barwnopierśnych kolorowa jest głowa, szyja i – jak nazwa wskazuje – pierś. Linia między kolorową górną częścią piersi a białą dolną części piersi powinna się znajdować możliwie nisko i być prosta. Pozostałe upierzenie jest białe.

Saksońskie barwnopierśne występują jedynie w czterech kolorach, a mianowicie żółtym, brązowym, niebieskim i czarnym. U czarnych i niebieskich dopuszczalne jest delikatne obrzeżenie na lotkach, łapciach, ogonie i kuprze.

U gołębi o brązowych piersiach, kolor powinien być ciemny, zdecydowanie wyrazisty, o metalicznym połysku. Pozostałe kolory także powinny być czyste, głównie kolor żółty, który powinien być możliwie jak najciemniejszy. Jaśniejszy nalot u żółtych w dolnej części piersi może być tolerowany jedynie w pierwszym roku życia gołębia. Kolor niebieski powinien być nie za jasny. Bardzo często u młodych gołębi na piersiach występują pióra biało obrzeżone. Zjawisko to powinno zniknąć po pierwszym przepierzeniu, najpóźniej po drugim.

Za duże wady uważa się: za mały lub słaby korpus, za wysoką postawę, ubogie kolory, za wysokie cięcie między kolorowymi a białymi piórami na piersi, za zbyt mocne obrzeżenie na lotkach, łapciach, ogonie i kuprze u czarnych i niebieskich. Do wad zalicza się nawet delikatny nalot koloru pleśni na piersiach, ale także białe pióra na piersiach, szyi i głowie. Zbyt ciemny dziób u żółtych oraz zbyt słabe upierzenie nóg zalicza się także do wad, które przy ocenie są wysoko karane.

Uwagi dotyczące hodowli

Saksońskie barwnopierśne – jak wszystkie gołębie z dużymi łapciami – nie powinno się hodować z gładkonogimi rasami, które są zawsze bardziej zwinne od gołębi łapciastych. Duże łapcie utrudniają im dostęp do karmnika z ziarnem, dlatego w gołębniku lub w wolierze powinno być więcej karmników. Również miejsca spoczynku powinny być dla nich odpowiednio oddalone od ściany, aby nie niszczyły sobie łapci.

Nie należy łączyć bez wyraźnego celu w pary, gołębi żółtych z gołębiami innych kolorów, a więc niebieskimi, czarnymi i brązowymi. Zawsze należy kojarzyć w pary gołębie z ciemnymi oczami. Gołębie z jasnymi oczami powinny być usuwane z hodowli. Także w gołębniku nie powinny być tolerowane zbyt jasne żółte gołębie.

Saksońskie barwnopierśne wymagają dość obszernych gołębników, odpowiednio przestronnych boksów do gniazdowania. Są płodne i dobrze wychowują swoje młode.

Przy ocenie saksońskich barwnopierśnych powinien być brany pod uwagę przede wszystkim ogólny wygląd, budowa korpusu, kolor i rysunek, a następnie łapcie, kolor dzioba i oczu.

Saksoński białogon (EE 465)

N: Sächsischer Weißschwanz, F: Queue Blanche de Saxe, A: Saxon White Tail
Grupa V – barwne
Obrączka nr 11

Pochodzenie

Różniące się od siebie białogony, hodowane są w Saksonii, Turyngii i Południowych Niemczech. Południowoniemieckie białogony mają koronkę, turyńskie i saksońskie nie mają żadnych ozdób na głowie. Saksońskie białogony mają zaś bogato upierzone nogi, czyli tzw. łapcie. Ponadto wszystkie one różnią się pewnymi szczegółami w budowie. Saksoński białogon ma typową budowę saksońskich gołębi barwnych. Gdyby pozbawić go łapci, to w żadnym wypadku nie mógłby być uznany za białogona pochodzącego z Lasu Turyńskiego i okolic, bowiem gołębie z Turyngii charakteryzuje inna budowa i sposób poruszania się.

W 1818 roku w książce pt. *Farbentaube* (Gołębie barwne) opisane zostały gołębie z małą białą łuską i białym ogonem. Dlatego początkowo saksońskie białogony nazywano gołębiami z Białym czółkiem. Później w literaturze niemieckiej opisywano je regularnie (Ch. Buhle, G. Prütz i inni) i donoszono, że z takim rysunkiem występują gołębie z upierzonymi nogami, jak i gładkonogie. Nie rozróżniano wówczas między saksońskimi, turyńskimi, południowoniemieckimi, a także śląskimi białogonami. Te ostatnie prawdopodobnie całkowicie wyginęły.

Charakterystyka ogólna

Saksoński białogon jest gołębieniem typu polnego, gołębieniem silnym, o niskiej postawie, zawsze gładkogłowy, za to o mocno upierzonych nogach. Gołąb ten jest pięknie i harmonijnie zbudowany.

Opis budowy

Łapcie na **nogach** tworzą dobrze wypełnione piórami dwa półokręgi. Za krótkie łapcie oraz braki w upierzeniu łapci uważa się za dużą wadę. Bogate w pióra łapcie sprawiają wrażenie, że mamy do czynienia z gołębiem niezbyt dużym, ale za to krępy, pewnie stojącym na podłożu lub miejscu swojego odpoczynku.

Jak u wszystkich gołębi saksońskich, **głowa** białogona jest okrągła, lecz nieco podłużna, a **dziób** średniej wielkości z niewielkimi **woskówkami**, biało przypudrowanymi.

Czoło powinno być dobrze wysklepione. Płaskie i mało wysklepione czoło jest cechą dyskwalifikującą. Centralnie osadzone w głowie **oczy** u gołębi czarnych, niebieskich, niebieskopłowych, grochowych niebieskopłowych oraz miedzianych są ciemne, u czerwonych i żółtych zaś od pomarańczowych do żółtych. U niezmiernie pięknej miedzianej odmianie dopuszcza się szaroczarny kolor oczu. Wokół oczu u wszystkich odmian białogonów saksońskich powinna być wąskie **brwi**, u czerwonych i żółtych od białych do czerwonych, u pozostałych odmian barwnych ciemne. Dopuszcza się pewne odstępstwo u odmiany miedzianej. Jasne brwi u niej nie są uznawane za wadę.

Głowa osadzona jest na średniej długości **szyi**, szerokiej przy piersi. A więc także **piers** jest szeroka, dobrze wysklepiona i dość nisko osadzona. I właśnie te cechy budowy są charakterystyczne dla większości gołębi barwnych z Saksonii. Ponadto saksońskie białogony mają szerokie **plecy**, zwarty **ogon**, a także szerokie **skrzydła**, dobrze przylegające do dość długich pleców. Chociaż stoją na stosunkowo wysokich **nogach**, głęboko osadzonych w korpusie, to jednak dzięki bogatym w pióra łapciom, nie wydają się być gołębiami wysokimi. Te wszystkie cechy czynią białogony saksońskie gołębiami eleganckimi i harmonijnie zbudowanymi.

Za duże wady w budowie uważa się: za krótkie łapcie oraz braki w upierzeniu łapci. Także słabą budowę uznaje się za dużą, dyskwalifikującą wadę. Błędem jest mniej niż dwanaście białych sterówek w ogonie.

Kolory i rysunek

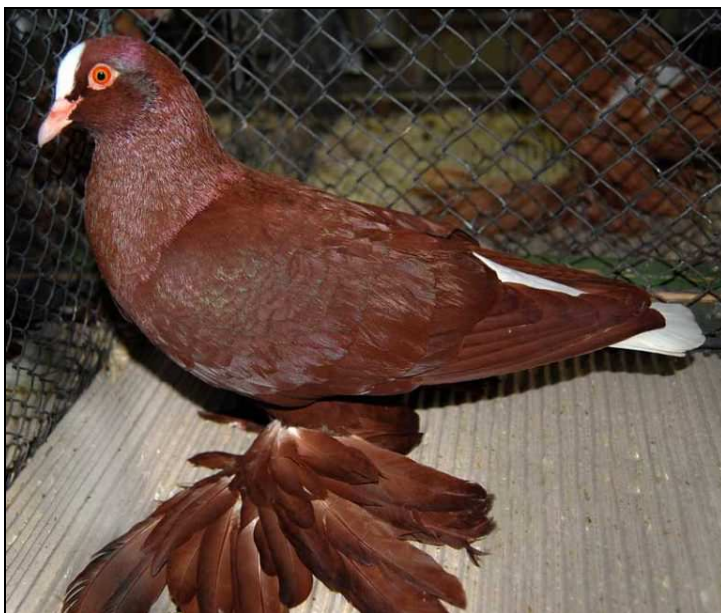

Fot. Zdzisław Jakubanis

U saksońskich białogonów biały jest ogon i pokrycie ogona, ponadto czółko, które nie powinno być ani za małe, ani za duże.

Zwracać należy również uwagę na granicę pomiędzy bielą ogona a kolorowym upierzeniem na plecach. Zdecydowana i prosta powinna być granica między białymi piórami pokrycia ogona a kolorowym korpusem. Błędem jest biały klin i białe pióra w okolicach odbytu oraz nalot podobny do pleśni na klinie. Pozostałe upierzenie, a więc głowa (z wyjątkiem małego czółka, wielkości fasoli), szyja, piersi, skrzydła, brzuch i plecy są kolorowe. Ze względu na występowanie u białogonów białego, niewielkiego czółka na głowie, dotykającej dzioba, ale nie szerszej niż woskówki, niełatwe jest osiągnięcie właściwego koloru dzioba. Dużym błędem jest jasna górna część dzioba u niebieskich i czarnych oraz dziób z ciemniejszym nalotem u czerwonych i żółtych.

Dotąd znane i hodowane są białogony czarne z białymi pasami lub biało łuskowate. Biało łuskowate występują bez lub z rysunkiem zięby. Również licznie występują niebieskie bez lub z czarnymi, albo białymi pasami, a także niebieskie biało łuskowate, niebieskie grochowe, niebieskoptowe bez lub z czarnymi albo białymi pasami, niebieskoptowe biało łuskowate, grochowe niebieskoptowe, czerwone, żółte i miedziane. Wszystkie kolory powinny być czyste i zdecydowane.

Konieczne jest opisanie odmiany miedzianej. Korpus u miedzianych powinien być czarny, o zdecydowanym i wyraźnym połysku, a tarcze skrzydeł kasztanowe, końce piór czarne lub z czarnym obramowaniem, lotki zaś na zewnątrz czarne, bez lub z brązowym rysunkiem zięby, wewnątrz, przy stosinie brązowe. Dopuszczalny jest słaby nalot na łapciach, po bokach korpusu i na klinie.

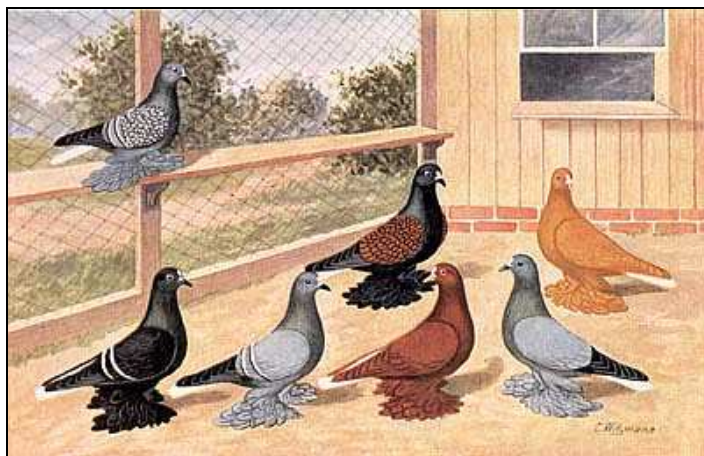
Dużą wadą jest u gołębi niebieskich rdzawy nalot i nierównomiernie rozłożony kolor oraz brak połysku u czarnych, czerwonych i żółtych, a także bardzo ubogie pasy i uboga łuskowatość. Białe cętki na głowie oraz brak białego czółka uważa się także za dużą wadę w rysunku.

Uwagi dotyczące hodowli

Hodowca saksońskich białogonów w pierwszym rzędzie powinien zwracać uwagę na charakterystyczne cechy budowy. Nie mogą one odbiegać od wzorca, bowiem w czasie oceny na wystawie bierze się głównie pod uwagę budowę wystawianego gołębia. W drugiej kolejności ocenie podlega rysunek i kolor. Gołębie z dużymi nieprawidłowościami w rysunku powinny być usuwane z hodowli. Czasem jednak gołąb bez wyraźnej białej plamki na czole, chociaż nie nadaje się do pokazania na wystawie, daje bardzo dobre potomstwo, charakteryzujące się rysunkiem wymaganym przez wzorzec, a szczególnie wówczas, kiedy partner posiada zbyt dużą białą plamkę.

Saksońskie białogony – jak to już zostało powiedziane – są gołębiami o bogato upierzonych nogach. Wymagane są więc w gołębnikach i wolierach odpowiednie miejsca do spoczynku dla gołębi. Strukturę upierzenia nóg poprawia także kąpiel z odpowiednimi dodatkami do wody. Na wystawie można pokazać wyłącznie gołębie z dobrze utrzymanymi łapcami.

Saksoński bocian (EE 470)

N: Sächsische Storchtäub, F: Cigogne de Saxe, A: Saxon Stork Pigeon
Grupa V – barwne
Obrączka nr 12

Pochodzenie

Saksoński bocian wart jest zainteresowania. Należący do rasy, która pod względem budowy jest bardzo stabilna i typowa dla saksońskich gołębi barwnych. Problem sprawia jednak oryginalny rysunek i dlatego na wystawach – nawet w Niemczech – nie spotyka się licznej stawki przedstawicieli tej rasy.

Saksońskie bociany znane były już w XVIII wieku, jednak nie pod obecną nazwą. Nazywano je Schwingentauben (gołębie końcate), Spießtauben (gołębie z włócznią) lub Schwerttauben (gołębie z mieczem). Obecna nazwa przyjęła się stosunkowo późno i nawiązuje do rysunku europejskiego bociana białego, gnieźdzącego się na stodołach i słupach elektrycznych.

Opis budowy

Saksoński bocian posiada typową budowę, właściwą dla całej grupy saksońskich gołębi barwnych. To dość silny, stojący nisko na krótkich **nogach** gołąb, o krótkiej i szerokiej szyi, dobrze zaokrąglonej i wypełnionej **piersi**. **Plecy** saksońskich bocianów są szerokie i lekko opadające, **skrzydła** zaś zwarte. Znane są bociany gładkogłowe i z koronką, zakończoną dobrze wykształco-

nymi rozetami. Jak u wszystkich gołębi saksońskich, bociany mają wyraźnie zaokrągloną **głowę**. **Dziób** jest u nich średniej długości, oczy zaś są ciemne, **brwi** od cielistego do czerwonego koloru. Dziób u bocianów żółtych i czerwonych jest jasny, u czarnych i niebieskich wymagana jest ciemna górna część dzioba.

Łapcie saksońskich bocianów są bogate w pióra i powinny tworzyć dwa półokręgi z prawej i lewej strony.

Do dużych wad w budowie zaliczamy: słabo zbudowany korpus, za krótkie, z lukami upięzienie łapci, wąska lub ukośnie ułożona korona.

Kolory i rysunek

Biel jest kolorem podstawowym saksońskiego bociana. Najbardziej charakterystyczny jest rysunek na skrzydłach. Lotki pierwszego rzędu oraz od trzech do pięciu lotek drugiego rzędu, cztery pióra kciuka oraz pióra pomiędzy trzema do pięciu lotkami drugiego rzędu a piórami kciuka są kolorowe. Przy swobodnie spoczywających skrzydłach na korpusie, przypominają skrzydła naszego bociana białego. Ale saksońskie bociany nie tylko mają czarne pióra, jak nasze bociany, lecz mogą mieć także czerwone, żółte, niebieskie oraz niebieskopłowe. Ponadto kolorowe są łapcie i czółko. Czółko – jak u wszystkich gołębi z czółkiem – powinno być wąsko osadzone, ku górze szersze (w kształcie gruszki), lub owalnej plamki, najwyżej sięgające środka oczu, a bokami nie dochodzące do brwi. Pióra na podudziach obowiązkowo muszą być białe. Wszystkie kolory powinny być czyste oraz intensywne.

Obecny wzorzec saksońskiego bociana nie jest tak rygorystyczny jak dawniejszy, już nieaktualny, według którego tylko cztery lotki drugiego rzędu mogły być kolorowe.

Jeśli w skrzydle jest więcej niż piętnaście lotek kolorowych, wówczas dolna część skrzydła jest zbyt kolorowa, jeśli zaś jest mniej niż trzynaście lotek kolorowych, głównie – jeśli białe jest tzw. skrzydełko – wówczas na skrzydle poniżej ramienia nie powstaje charakterystyczny trójkąt barwny (róża). Uwaga ta daje wyobrażenie o skali trudności uzyskania właściwego rysunku saksońskich bocianów. Czasem łatwiej otrzymać więcej dobrych młodych od jednej pary krótkodziobów, aniżeli od jednej pary bocianów.

Fot. Zdzisław Jakubnis

Wadami w rysunku i kolorze są: plamista dolna część dzioba, dziób u czerwonych i żółtych z ciemniejszym nalotem, z ciemnym nalotem brwi, ubogie czółko, kolorowe pióra w okolicy dzioba (wąsy), za mało kolorowych lotek lub białe między kolorowymi, za duża, nierówna lub brakująca róża, dużo białych piór w łapciach, matowy kolor czółka oraz upierzenia w łapciach, sitowatość lub rdzawe lotki, matowy lub plamisty kolor lotek.

Uwagi dotyczące hodowli

Często hodowcy niemieccy hodują razem bociany i czajki. Nie jest to wynikiem jakiegoś

Saksoński bocian

upodobania. Hodowcy dbający o właściwy stan swojego stada, niejednokrotnie krzyżują czajki z bocianami. Pozwala to utrzymać wysoką zdrowotność w stadzie bocianów, wszak bociany nie są tak popularne, nawet w Saksonii, jak inne gołębie barwne. Wprowadzanie od czasu do czasu krwi czajek do stada bocianów owocuje zwiększeniem witalności i poprawą rysunku w skrzydłach, szczególnie w takim stadzie, w którym występowała tendencja zmniejszania się ilości barwnych piór w skrzydłach, w przypadku zaś czajek da się zaobserwować wtedy poprawę postawy. Krzyżowanie bocianów z czajkami wymaga dużo rozwagi, a także znajomości pochodzenia gołębi. Prowadzenie dokładnej dokumentacji hodowlanej jest więc rzeczą niezbędną.

Ze względu na wyjątkowo bogato upierzone nogi saksońskich bocianów, hodowcy mogą mieć kłopot z utrzymaniem czystości piór w łapciach, jak też z ich stanem ogólnym. To ważne przy przygotowywaniu gołębi do wystawy. Gołębie przeznaczone do wystawy, po przepierzeniu nie powinny już wysiadywać jaj i karmić młodych. Niebagatelną rolę odgrywa czystość w gołębniku i właściwe miejsca spoczynku. Najlepiej umieścić gołębie przeznaczone do pokazania na wystawie w regularnie czyszczonej wolierze. Właściwie dotyczy to wszystkich gołębi, głównie barwnych gołębi, pochodzących z Saksonii.

Saksoński łysek dwuczuby (EE 466)

N: Sächsische Pfaffentaube, F: Prêtre de Saxe, A: Saxon Priest

Grupa V – barwne

Obrączka numer 11

Pochodzenie

Ojczyzną saksońskiego łyśka dwuczubego jest Saksonia (Niemcy). Po raz pierwszy opisany został w 1837 roku w książce G. Neumeister'a pt.: *Das Ganze der Taubenzucht*. Saksoński łysek dwuczuby jest więc dość starą rasą i dlatego pokrojowo ustabilizowaną.

Polska nazwa: *łysek dwuczuby* nie jest ekwiwalentem niemieckiej nazwy: *Sächsische Pfaffentaube* (saksoński klecha), jednakże wiernie opisuje rysunek głowy i występujące na niej ozdoby. O nazwie tego gołębia w języku polskim zadecydował także fakt, że dawniej był on nazywany: *Sächsische Blasse* (saksoński łysek). *Blasse* – to biała podłużna plama na głowie konia.

Prawdopodobnie przodkami saksońskiego łyśka dwuczubego były turkoty dwuczube i pierwotne formy gołębi zwanych łyškami. Po pierwszych odziedziczyły budowę, po drugich zaś rysunek. Najbardziej typowym przedstawicielem łyśków jest południowoniemiecki łysek, który jednak dość znacznie różni się od saksońskiego łyśka dwuczubego.

Saksoński łysek dwuczuby należy do typowych saksońskich gołębi barwnych, które cechuje dość silna, mocna postawa, szerokie i dobrze wypełnione piersi. Jednak nie jest to gołąb zbyt duży. Takim się może wydawać ze względu na bogate upierzenie. Przede wszystkim jest gołęciem typu polnego o stosunkowo niskiej postawie, dobrze rozwiniętym upierzeniu nóg (łapcie).

Opis budowy

Patrząc na gromadkę saksońskich tyseków dwuczubach, przede wszystkim łatwo zauważyć można dwie cechy, a mianowicie: bogato upierzone nogi, z dobrze rozwiniętymi piórami sępiami oraz bogatą w pióra koronkę, zakończoną rozetami i dobrze rozwiniętym goździkiem na głowie.

Głowa saksońskich tyseków – jak u wszystkich ras saksońskich – jest dobrze zaokrąglona, co nie jest dobrze widoczne z powodu koronki i goździka. Ponadto powinna być szeroka, a przy swobodnej pozie lekko pochylona do przodu. Może więc się wydawać, że odpoczywający gołąb zajęty jest obserwacją tego, co jest przed jego szeroką i nieco wysuniętą do przodu **piersią**.

Oczy saksońskiego tyseka dwuczubego są ciemne, **brwi** wąskie, bardzo jasne lub cieliste, **dziób** zaś średnio długi, cielisty, jednak u czarnych i niebieskich dolna część dzioba powinna być ciemna. Nie uznaje się za wielką wadę małe, ciemne plamki na górnej części dzioba pod goździkiem u czarnych i niebieskich, szczególnie u starych gołębi.

Plecy tyseka saksońskiego są dość długie i lekko opadające, jednak ze względu na bogate w pióra łapcie, sprawiają wrażenie, że mamy do czynienia z gołębiem bardzo szerokim, a naszej uwadze umyka długość jego korpusu. Głęboko osadzone **nogi** oraz bogate upierzenie z kolei sprawiają wrażenie, że tysek jest ptakiem o bardzo niskiej postawie i nieco niezdarnym podczas poruszania się. W istocie jego szerokie łapcie sprawiają mu nieco kłopotów przy poruszaniu się i dojściu do karmika ze świeżo nasypnym ziarnem. Niektórzy więc hodowcy przed okresem lęgowym skracają łapcie swoim ptakom, jednak pozbawiają ich wtedy uroku. Ponadto ułatwia-

jąc im przez to poruszanie, dają im także możliwość wyżycia się, a tysi saksońskie są dość czu-
purne i chętnie zaczepiają się wzajemnie.

Dużymi wadami w budowie są: za krótki lub słaby korpusu i za wysoka postawa, w upie-
rzeniu zaś za krótkie łapcie, zbyt wąskie pióra w łapciach, wąska lub krzywa koronka, krzywy lub
krótki, obwisły goździk. Jednak goździk nie może przeszkadzać w patrzeniu, a więc nie może
opadać na oczy.

Kolory i rysunek

Rysunek saksońskich tysków dwuczubych nie jest skomplikowany. Biała jest głowa. Linia, roz-
graniczająca białą tyskę od barwnej części głowy, biegnie od przedłużenia linii podziału dzioba
do koronki. Koronka zaś jest kolorowa, ale goździk biały. Saksoński tyszek przybrany jest więc
jakby w biały beret lub krymkę z pomponem z przodu.

Pozostałe upierzenie jest kolorowe, ale pasy na skrzydłach białe.

Dużymi wadami w rysunku są: za krótka krymka, nie sięgająca do koronki, krzywa lub za
nisko biegnąca linia między bielą a kolorem na głowie, a także braki w pasach, lub łuskowatości
na tarczach skrzydeł. Pasy powinny biec przez całe tarcze, szczególnie pierwszy pas. Z przerywa-
nymi pasami mamy do czynienia wówczas, kiedy niektóre lotki są jednolicie zabarwione.

Saksońskie tysi nie występują w dużej palecie kolorów. Znane są tysi dwuczube czarne,
czerwone, żółte i niebieskie. Kolory powinny być intensywne i jednolite. W tych czterech kolorach
występują także tysi z białą łuskowatością. Znana jest również odmiana niebieska bez białych
pasów, rzadziej jednak hodowana, białe bowiem pasy na kolorowych skrzydłach są niewątpliwie
ozdobą saksońskiego tyska dwuczubego.

Fot. Zdzisław Jakubanis

Uwagi dotyczące hodowli

Saksońskie tysi mogą swobodnie fruwać lub być hodowane w wolierze. Swobodnie fruujące
stają się łatwą zdobyczą drapieżników, mieszkające zaś w wolierze wymagają pielęgnacji i więk-
szej uwagi hodowcy. Mogą być hodowane razem ze wszystkimi saksońskimi gołębiami barw-
nymi. Duże stadko barwnych, łapciastych gołębi saksońskich, poruszających się na trawniku
i szukających drobnych kamyczków lub ziarna – to niepowtarzalny obrazek, zmieniający się jak
w kalejdoskopie.

Saksońskie łyski są płodne, dobrze wysiadują jaja, a następnie opiekują się potomstwem. Zdarza się jednak, że rodzice na swoich łapciach wynoszą z gniazda ledwo co wyklute małe gołąbki, które poza gniazdem szybko giną. Dlatego czasem uzasadnione jest przycięcie łapci gołębiom wysiadującym jaja lub karmiącym młode. Wskazane jest też umieszczenie w miejscu gniazdowania stosunkowo głębokiego gniazda.

Nie należy zaglądać zbyt często do miski gniazdowej, dorosłe gołębie bowiem w czasie kontroli stanu gniazda opuszczają je i nie zawsze natychmiast do niego powracają.

Kiedy samica siedzi na kolejnych jajach, samiec karmi jeszcze niezbyt wyrosnięte i niezdarnie poruszające się potomstwo. I chociaż samce mają stosunkowo wojownicze usposobienie, to młode są spokojne, współżyją zgodnie w stadzie, rzadko dziobią się wzajemnie i przepędzają. Młode pochodzące z jednego gniazda przez pewien czas wzajemnie sobie towarzyszą i odpoczywając, siedzą obok siebie.

Saksoński mnich (EE 467)

N: Sächsische Mönchtaube, F: Moine de Saxe, A: Saxon Monk

Grupa V – barwne

Obrączka nr 11

Pochodzenie

Gołębie o białej głowie, lotkach i ogonie, a także łapciach, jeśli takie posiadają, nazywa się mnichami. Pozostałe części upierzenia są najczęściej czarne, czerwone, żółte i niebieskie. Najbardziej znanymi mnichami są mnichy saksońskie, turyńskie i południowoniemieckie, zaliczane do grupy V – barwne.

Mnich saksoński nie zawsze wyglądał jak obecnie. Dawniejsza literatura podaje, że w Saksonii i Górnych Łużycach (Niemcy) występowały obok gładkogłowych także mnichy czubate, nawet dwuczube. Te jednak zaprzestano hodować. Obecnie głowa saksońskiego mnicha musi być bez koronki lub czubka. Uważa się, że dawne saksońskie mnichy czubate miały zbyt dużą domieszkę krwi mnicha południowoniemieckiego, a także turkota vogtlandzkiego.

Charakterystyka ogólna

Mnich saksoński jest uszlachetnionym gołębiem typu polnego i pod każdym szczegółem dopracowany.

Opis budowy

Patrząc na mnicha saksońskiego odnosi się wrażenie, że jest on dumny ze swojego mało spotykanego u gołębi rysunku. Kroczy więc z podniesioną głową i nieco do przodu wysuniętą piersią.

Wszystkie części ciała wydają się mieć idealne proporcje. Na pierwszy rzut oka zdaje się przypominać nieco otyłego mnicha średniowiecznego.

Głowa saksońskiego mnicha jest nieco podłużna, wyraźnie zaokrąglona. **Oczy** obramowane są delikatnymi brwiami koloru czerwonego lub cielistego, powinny być ciemne, wyrażające witalność. Pomarańczowe, czerwone lub perłowe oczy uważa się za dużą, **dyskwalifikującą wadę**. Wymaga się, aby **dziób** mnicha, który jest koloru cielistego, był długi i cienki, koniec zaś nieco zakrzywiony. Ciemny lub plamisty dziób uważa się **za wadę**.

Szyja mnicha saksońskiego przy ramionach jest wyraźnie szeroka i zwężająca się w kierunku głowy. Nie powinna być zbyt długa. Dobrze zaokrąglone podgardle dodaje „mniszej braci” z Saksonii wdzięku, a w ruchu gracji. **Plecy** tylko lekko opadają w kierunku zwartego ogona, zawsze białego. **Skrzydła** powinny przylegać do ciała, lotki spoczywać na ogonie i być dosyć szerokie. Ponadto powinny sięgać prawie jego końca.

Nogi saksońskiego mnicha są dość długie i gęsto upierzone, z dobrze rozwiniętymi, szerokimi sępiami piórami. Bogate upierzenie nóg stwarza wrażenie, że nie mamy do czynienia z gołębiem zbyt wysokim. Dobrze upierzone nogi tylko wydają się być niskimi. Upierzenie całego ptaka powinno być bogate, a pióra bezwzględnie przylegać do ciała.

Kolory i rysunek

Hodowca saksońskich mnichów powinien dbać o to, aby charakterystyczny dla mnichów rysunek był prawidłowy. Głowa jest biała, a linia dzieląca biel od kolorowej szyi biegnie nieco poniżej oczu. W skrzydle dopuszcza się obecnie od ośmiu do dziesięciu (dawniej od siedmiu do dziewięciu) białych lotek. Ponadto białe są pióra pokrywowe ogona, klin pod ogonem i łapcie. Kolorowa zaś jest szyja, pierś, brzuch aż do odbytu, podudzia, skrzydła i plecy. Linia między kolorowymi a białymi piórami ogona powinna przebiegać nieco poniżej odbytu. Tarcze na skrzydłach od strony lotek powinny być zaokrąglone.

Mnichy saksońskie występują w podstawowych kolorach: czarnym, niebieskim, czerwonym i żółtym. Wszystkie muszą być z białymi pasami. Może też na skrzydłach występować łuskowatość. Kolory powinny być czyste i błyszczące, ponadto niebieski jasny, a barwa równomiernie rozłożona, bez cieni i smug. Zwracać należy uwagę na białe pasy na skrzydłach. Wymaga się, aby były czyste, bez jakiegokolwiek nalotu i możliwie wąskie, biegnące równo (bez ząbków) przez całe skrzydła, obok siebie, możliwie równoległe. U niebieskich mnichów obrzeżone są delikatnym, ciemniejszym paskiem od strony lotek. Łuskowatość występująca na skrzydłach powinna być równomierna w kształcie trójkąta. Dopuszcza się u łuskowatych delikatny rysunek na plecach. **Dużą wadą** natomiast jest rdzawy nalot na łuskowaniu.

Gromadka różnie ubarwionych mnichów może cieszyć oko hodowcy i przygodnego obserwatora tych gołębi.

Uwagi dotyczące hodowli

Jak w hodowli wszystkich gołębi barwnych z terenu Niemiec, tak i w hodowli mnichów saksońskich nie występują większe trudności. Saksońskie mnichy łatwo rozmnażają się i dobrze odchowują młode. Dość szybko dwie lub trzy pary mogą zapełnić gołębnik. Jednakże nie wszystkie młode nadają się do dalszej hodowli. Nie zawsze rodzice przekazują potomstwu swoje dobre

cechy, wymagane przez wzorzec. Najczęściej występują wady w upierzeniu i budowie. Do błędów zalicza się słabą budowę ciała, za wąską i za długą szyję, za krótkie i luźne łapcie, plamisty lub z cieniami dziób, matowe lub nieczyste kolory, za głębokie lub nierówne cięcia między bielą a kolorem na głowie, za mało lub za dużo białych lotek, kolorowe łapcie, za wysokie cięcia na ogonie, za krótkie, rdzawe lub nakrapiane białe pasy i nierównomierna łuskowatość.

Przy kojarzeniu łuskowatych mnichów, należy brać pod uwagę szerokość białych pasów. Skojarzone ze sobą dwa łuskowate gołębie ze szczególnie szerokimi białymi pasami, mogą dać potomstwo o niewłaściwym rysunku na tarczach skrzydeł. Aby potomstwo nie miało zbyt szerokich pasów, lepiej skojarzyć łuskowatego gołębia z gołębiem, u którego w ogóle brak łuskowatości.

Stwierdzenie, że saksońskie mnichy są łatwe w hodowli, nie oznacza, że hodowca nie musi o nie dbać. Dlatego, że mnichy saksońskie są łapciaste, przeto gołębnik, w którym trzymane są mnichy nie może być gęsto zasiedlony.

Dla gołębi łapciastych należy też przygotować dość przestronne miejsca gniazdowania, do siedzenia i spoczynku. Muszą też mieć łatwy dostęp do jedzenia i pojemnika z wodą. Łapciaste mnichy muszą otrzymać różnorodne ziarno dobrej jakości w okresie karmienia młodych i pierzenia, wszak ich upierzenie jest bogatsze, aniżeli gołębi bez upierzenia na nogach. Wszystkie pióra powinny być przecież dobrze wykształtowane i lśniące, a to jest możliwe tylko wówczas, kiedy hodowca podaje swoim ptakom dobry i wartościowy pokarm.

Saksoński polny kolorowy (EE 475)

N: Sächsische Feldfarbentaube, F: Biset de couleur de Saxe, A: Saxon Field Pigeon
Grupa V – barwne
Obrączki nr 11

Pochodzenie

Saksoński polny kolorowy pochodzi z Saksonii (Niemcy) i należy do dość dużej grupy saksońskich gołębi, które sklasyfikowano jako barwne. Jego opis budowy jest charakterystyczny dla wszystkich gołębi, wyhodowanych w Saksonii. Łączy ich podobna postawa, piękna sylwetka, przede wszystkim posiadanie dużych łapci na nogach. Niemiecki, a za nim polski wzorzec podaje, że także mieszkańcy Turynii mają duży wkład w powstanie tej rasy.

Źródła podają, że saksońskie kolorowe znane były już na terenie Saksonii bardzo dawno, dlatego ich historia powstania nie jest dobrze znana. Jednym z pierwszych opisów saksońskich polnych kolorowych znajduje się w pracy Schachtzabela roku około 1900 roku.

W czasie II wojny światowej znacznie zmalało pogłowie saksońskich polnych kolorowych. Helmut Hillig z Wiesy w Rudawach, był jednym z pionierów po II wojnie światowej, który zajął się odbudowaniem pogłowia polnych kolorowych.

Charakterystyka ogólna

Saksoński polny kolorowy jest gołębiem typu polnego, o mocnym tułowiu, o niskiej postawie; zawsze łapciasty, gładkogłowy lub z koronką.

Opis budowy

Saksoński kolorowy posiada, jak wszystkie saksońskie gołębie grupy V, zaokrągloną **głowę**, jednak nieco wydłużoną, z dość dobrze wysklepionym czołem. Występuje w dwóch odmianach: gładkogłowej oraz z szeroką i gęstą koronką, zakończoną rozetami. Wokół niezbyt wielkich, pomarańczowych **oczu** występują wąskie **brwi**, w zależności od ubarwienia ciemne oraz od jasnych do czerwonych. **Woskówki** zaś są delikatne i biało przypudrowane.

Dziób musi być średniej długości, w kolorze zależnym od barwy upierzenia i zgodny z kolorem brwi: czarny u niebieskich i czarnych, u jasno niebieskich ciemny, u czerwonych i żółtych jasny, u grochowych czerwono-płowych oraz grochowych żółto-płowych koloru rogowego, u izabelowych jasno rogowy. U odmiany czerwonej dopuszczalny jest ciemniejszy nalot na dziobie.

Głowa osadzona jest na średnio długiej, pełnej i rozszerzającej się w kierunku ramion szyi łączącej się z szeroką, dobrze wysklepioną, nieco wysuniętą do przodu pierśią.

Fot: Zdzisław Jakubanis

Korpus saksońskich kolorowych jest dość mocny, o długich **plecach**, szerokich szczególnie w ramionach. Także szerokie **skrzydła**, przykrywające z boku plecy, sprawiają wrażenie, że w wypadku saksońskich kolorowych mamy do czynienia ze stosunkowo dużym i masywnym gołębkiem. Wrażenie to pogłębiają dość duży zwarty **ogon** i nisko osadzone **nogi**, obficie obrośnięte piórami. Łapcie u saksońskich polnych są więc szerokie, pióra w nich dobrze rozłożone. Tzw. pióra sępie muszą być długie i mocne.

Wadami w budowie są: słaby korpus, mocno opadająca lub za wysoka postawa, wąska pierś, wąska lub krzywa koronka, za krótkie łapcie, głównie z wyraźnymi lukami.

Kolory i rysunek

Saksońskie polne kolorowe występują w następujących odmianach barwnych zawsze z białymi pasami lub biało tuskowate: czarnej, czerwonej, niebieskiej, jasnoniebieskiej oraz izabelowe z białymi pasami. Jasno niebieskie oraz izabelowe hodowane są dopiero od lat dziewięćdziesiątych XX wieku.

Izabelowate powinny być w równomiernym i delikatnym kolorze kremowożółtym, a białe pasy wyraźnie widoczne, bez ciemniejszego obrzeżenia. Samice jasnoniebieskie oraz izabelowe są nieco ciemniejsze od samców.

Kolor czarny, czerwony i żółty musi być czysty i lśniący, pasy zaś możliwie długie, wąskie i biegnące przez całe skrzydła, a u łuskowatych łuski powinny być czyste, możliwie równe. Czarne łuskowate występują bez lub z rysunkiem zięby.

U gołębi niebieskich białe pasy muszą być od strony lotek z wąskim, czarnym obrzeżeniem, zaś u łuskowatych niebieskich łuski muszą być z wąskim czarnym obramowaniem.

Jasnoniebieskie występują w równomiernym jasnoniebieskim odcieniu, tylko szyja u nich jest z matowym nalotem, z połyskiem w kolorze zieleni, lotki i łapcie zaś z jaśniejszym nalotem. Łuski są bez obrzeżenia (dopuszcza się delikatne szare obrzeżenie).

W Łużycach Górnych wyhodowano grochowe czerwonołtwe i grochowe żółtołtwe, które mają jaśniejsze lotki, ogon i łapcie. Grochowość powinna być możliwie duża, a u ciemno grochowych możliwe są małe jaśniejsze zakończenia piór. Szyja powinna być z metalicznym połyskiem. Czerwone grochowe na terenie Łużyc Górnych nazywa się fuksami, czyli lisami.

Wadami w kolorze są: ciemno rogowy dziób u czerwonych i żółtych, za krótkie, za szerokie, mocno ząbkowane, rdzawe i pokryte drobnymi ciemnymi punktami pasy, białe pióra obok odbytu, białe plecy, księżyc na piersiach, dostrzegalna sitowatość na lotkach, łapciach, ogonie lub klinie, białe lub brakujące sterówki, nieostre, nierównomiernie rozłożone kolory u czarnych, czerwonych i żółtych, ponadto z niebieskim nalotem, za jasny lub za ciemny, nierównomiernie rozłożony kolor u niebieskich, u jasno niebieskich oraz izabelowatych za ciemny oraz nierównomiernie rozłożony kolor, u jasno niebieskich za jasny, zbyt mączasty kolor.

Fot. Zdzisław Jakubanis

Uwagi dotycząc hodowli

Hodowla saksońskich polnych jednobarwnych jest stosunkowo łatwa. Same wychowują swoje potomstwo. Potrzebują przestronnych boksów i dość dużych misek lęgowych. Ważne jest, aby

miały właściwe miejsca do spoczynku, szczególnie w czasie pierzenia i przygotowania do wystawy. Ważne jest także, aby młodym nałożyć dość wcześnie obrączki.

Przy selekcji należy brać pod uwagę głównie postawę, budowę głowy z koronką, dobrze ukształtowane łapcie, czystość kolorów i wymagania dotyczące pasów.

Saksoński tarczowy (EE 471)

N: Sächsische Schildtaube, F: Bouclier de Saxe, A: Saxon Shield Pigeon

Grupa V – barwne

Obrączki nr 11

Pochodzenie

Saksońskie gołębie tarczowe hodowane są już ponad dwieście lat. Pierwsze ich opisy pochodzą z początku XIX wieku. Najpierw wyhodowane zostały w Saksońskich Rudawach (Niemcy) tarczowe bez jakichkolwiek ozdób na głowie. Mieszkańcy Górnych Łużyc dodali gładkogłowym koronkę. W okolicach zaś Miśni w Niemczech wyhodowano tarczowe dwuczube.

Charakterystyka ogólna

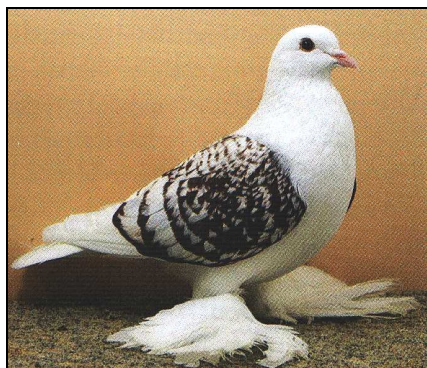
Saksoński tarczowy – to silny, o niskiej stosunkowo postawie gołąb typu polnego. Posiada dobrze rozwinięte łapcie w formie półkola.

Opis budowy

Plecy saksońskiego tarczowego powinny być szerokie, szczególnie w ramionach, lekko opadające. Średniej długości **szyja**, poszerzająca się ku korpusowi. Szeroka **piers**, dobrze zaokrąglona, nieco wysuniętą do przodu i dobrze rozwinięte upierzenie, sprawiają wrażenie, że w wypadku

saksońskiego tarczowego mamy do czynienia z gołębiem mocnym, wręcz masywnym. Tę charakterystyczną cechą budowy podkreślają niezbyt długie **nogi**, długie i gęste łapcie oraz bogate

upierzenie podudzi. Gołębie o długich nogach, wąskich plecach i cienkiej szyi nie nadają się do dalszej hodowli. Słabą budowę ciała, za krótkie lub za długie, nieproporcjonalne do korpusu, lub mocno uszkodzone łapcie, zalicza się do dużych wad.

Przy wyborze gołębi do hodowli należy zwrócić uwagę na **głowę**, która powinna być dobrze zaokrąglona, szczególnie u gładkogłowych, u pozostałych zaś – a więc z koronką, a także z koronką i goździkiem – zaokrąglona, ale nieco podłużna. U odmiany koroniastej koronka jest wolnostojąca, nie przylegająca do głowy, dosyć wysoko osadzona, szeroka, bogata w pióra, gęsta i zakończona rozetami. Odmiana dwuczuba oprócz koronki posiada duży goździk. Podczas swobodnej pozy, przednia część głowy lekko pochylona jest w dół.

Na białym tle wyraźnie widoczne są ciemnobrązowe **oczy**, otoczone wąskimi **brwiami** koloru cielistego. Dopuszcza się czerwone brwi, która nie są wadą. **Dziób** także jest cielistego koloru oraz jak u wszystkich saksońskich gołębi barwnych średniej długości. Harmonijną budowę podkreśla dobrze wykrojone podgardle.

Skrzydła u saksońskiego tarczowego powinny być mocne, stosunkowo długie, a pióra szerokie, nie sięgające końca ogona. **Ogon** jest długi, zwarty i noszony prawie poziomo. Lotki nie mogą sięgać końca ogona lub być od niego dłuższe.

Dużymi wadami są: nierówna koronka, brak rozet i goździk zasłaniający oczy lub bardzo mały i skrócony. Do wad zalicza się przede wszystkim słaby korpus, długie nogi, a także dziób pokryty różnej wielkości plamami.

Kolory i rysunek

Jak u wszystkich gołębi tarczowych, również u saksońskich tarczowych kolorowe są jedynie pióra pokrywowe na skrzydłach. Pozostałe upierzenie jest śnieżno białe. Ważne jest, aby także kolorowe były pióra kciuka (skrzydełko). Zarówno pióra pokrywowe, jak i pióra pod skrzydłami powinny być tego samego koloru. Wymagane jest od 8 do 10 białych lotek. Mniej lub więcej lotek białych powoduje, że tarcze nie są owalne lub kształtu jaja. Kolorowe pióra na podudziach, plecach i piersiach uważa się za wadę.

Saksońskie tarczowe występują w następujących kolorach: czarnym, czerwonym, żółtym, niebieskim i niebieskoptowym. Wszystkie powinny mieć białe pasy. Mogą też być biało-łuskowate. U niebieskich i niebieskoptowych białe pasy są czarno obrzeżone od strony lotek. Znane są także niebieskie oraz niebieskoptowe z ciemnymi, wręcz czarnymi pasami, a także bez pasów oraz grochowe niebieskie, a także grochowe niebieskoptowe.

Mamy więc do czynienia z szesnastoma odmianami barwnymi. Jeśli weźmiemy pod uwagę, że saksońskie tarczowe są gładkogłowe, z koronką oraz z koronką i goździkiem, dlatego znanych jest – jak dotąd – czterdzieści osiem odmian. Nie zdarza się jednak, aby na jednej wystawie zobaczyć wszystkie te odmiany.

Kolor czarny, czerwony i żółty powinien być czysty oraz lśniący, niebieski zaś jasny i równomierny. Białe pasy na kolorowych tarczach również powinny być czyste, możliwie wąskie, bez załamania, biegnące przez całe skrzydło, możliwie równoległe. Dotyczy to również pasów czarnych u niebieskich i niebieskoptowych. Wymaga się, aby łuskowatość była równomiernie rozłożona, w kształcie trójkąta. Jeśli u czerwonych i żółtych białe pasy są czyste, to lotki drugiego rzędu na końcach mogą mieć delikatne lustra.

A więc matowe lub nieczyste kolory, rdzawe i z czarnymi punktami białe pasy oraz łuski; za bardzo szerokie i przerwane pasy, a także pokazujący się trzeci pas; białe pióra między kolorowymi lotkami; za mało lub za dużo białych lotek; więcej niż dwa białe pióra kciuka, kolorowe boki, podudzia lub plecy **zalicza się do dużych wad**.

Uwagi dotyczące hodowli

Z powyższego wynika, że hodowla saksońskich tarczowych nie należy do łatwych. Chociaż saksońskie tarczowe troskliwie wychowują swoje młode i od jednej pary w ciągu roku uzyskać można kilka młodych, to jednak wśród potomstwa trudno znaleźć gołębie, które w bardzo

nie-wielkim stopniu nie odpowiadają wymogom wzorca. To oznacza, że nie tylko spośród dość dużej stawki młodych gołębi danego rocznika nie wiele gołębi nadaje się do pokazania na wystawie, ale także i to, że nie należy zbyt pochopnie pozbywać się gołębi, które mają wady w rysunku. Niejednokrotnie po rodzicach z wadliwymi pasami, ho-

dowca otrzymuje dość sporą gromadkę młodych gołębi, które nie mają wad w rysunku, i odwrotnie, nie zawsze gołębie jak „malowane” dają potomstwo mocno przypominające rodziców. Nie należy też zbyt pochopnie wyzybywać się gołębi, które mają tzw. spodnie, a więc kolorowe pióra na podudziach.

Kto lubi gołębie spokojne, dające się łatwo obłaskawić, piękne w budowie i kolorowe, niech hoduje saksońskie tarczowe.

Saksoński z czótkiem (EE 472)

N: Sächsische Schnippe, F: Heurté de Saxe, A: Saxon Spot Pigeon

Grupa V – barwne

Obrączka nr 11

Pochodzenie

Saksoński z czótkiem – jak nazwa wskazuje – pochodzi z Saksonii (Niemcy). Nie jest to gołąb — – nawet w Saksonii – tak popularny jak saksońska czajka lub tysek dwuczuby.

Ogólny wygląd

Silny, o niskiej postawie gołąb typu polnego, mocno rozwinięte łapcie, gładkogłowy lub z koronką.

Opis budowy

Saksońskie z czótkiem mają **głowę** nieco podłużną, nie za wąską, ale też nie za szeroką, czoło dobrze wysklepione, bez lub z szeroką, bogatą w pióra koronką zakończoną rozetami. **Oczy** mają ciemne, a **brwi** wąskie, delikatne, od cielistej do czerwonej barwy. **Dziób** powinien być średniej długości, u czerwonych i żółtych cielisty, u czarnych i niebieskich górna część dzioba czarna. Dolna część dzioba u wszystkich odmian powinna być cielistą, bez plamek. Podgardle pod dziobem powinno być dobrze wykrojone.

Średniej długości, u podstawy szeroka **szyja**, łączy się łagodnie z szeroką, głęboką i dobrze zaokrągloną **piersią**.

Saksońskie z czółkiem mają długie **plecy**, w ramionach szerokie i lekko opadające. Dobrze przykrywają je długie, o szerokich piórach **skrzydła**. **Ogon** u nich jest stosunkowo długi i bardzo dobrze zwarty. Poruszają się na stosunkowo długich i gęsto upierzonych **nogach**. Łapcie powinny się składać z możliwie szerokich długich piór. Pożądane są długie sępie pióra na podudziach. Całe upierzenie musi być dobrze rozwinięte.

Kolory i rysunek

Występują w kolorze czarnym, niebieskim, czerwonym, żółtym oraz niebieskoptowym. Niebieskoptowe występują tylko z koronką.

Kolor czarny, czerwony i żółty powinien być lśniący i czysty, a niebieski i niebieskoptowy jasny, równomiernie rozłożony.

Kolorowy jest ogon z pokrywą ogona, klin oraz czółko. U niebieskich i niebieskoptowych w ogonie występuje poprzeczna czarna lub ciemnoniebieska wstęga. Pozostałe upierzenie jest białe. Wyraźna i prosta powinna być granica między kolorami na kuprze i przy odbycie.

Czółko przy dziobie jest wąskie, ku górze rozszerzające się, a więc w formie gruszki. Sięgać powinno na ciemieniu na wysokości oczu. Jednak nie może dotykać oczu.

Duże wady w budowie to: za mały lub za wąski korpus, mocno odsłonięte plecy, wysoka postawa, za krótkie, bardzo wąskie pióra w łapciach oraz luki w upierzeniu łapci, wąska lub skośnie usadowiona koronka.

Duże wady w rysunku to: za długie, za szerokie, ukośne, lub za krótkie oraz szeroko osadzone czółko; matowe lub nieczyste pióra, białe oraz z sitowatością pióra w ogonie lub w klinie, kolorowe pióra pośród białych, szczególnie na głowie, tylnej części szyi i na tarczach.

Ponadto **do wad zalicza się:** brwi z ciemnym nalotem, u czerwonych i żółtych dziób z ciemniejszym nalotem, u czarnych i niebieskich niejednolicie ciemna górna część dzioba lub plamy na dolnej części dzioba.

Uwagi dotyczące hodowli

Zarówno na wystawie, jak i w czasie selekcji gołębi w gołębniku, pod uwagę bierze się budowę korpusu, strukturę i wielkość łapci, ukształtowanie koronki, kolor dzioba, rysunek i kolor upierzenia.

Saksońskim z czółkiem należy zapewnić takie same warunki hodowlane, jak pozostałym gołębiom saksońskim.

Saksoński z księżycem (EE 473)

N: Sächsische Mondtaube, F: Pigeon Lune de Saxe, A: Saxon Crescent Pigeon
Grupa V – barwne
Obrączki nr 11

Pochodzenie

Chociaż pod względem rysunku i koloru saksońskie z księżycem przypominają szwajcarskie rasy o podobnym rysunku (elmery), to jednak ich saksońskie pochodzenie nie ulega wątpliwości. Pod względem budowy są typowymi reprezentantami gołębi saksońskich. Hodowane są w Saksonii (Niemcy) od dawna, chociaż niezbyt licznie. Ojczyzną ich jest Saksonia, Łużyce i Dolny Śląsk. Z krajobrazu Śląska zniknęły po II wojnie światowej.

Od czasu ich pierwszej prezentacji na wystawie w 1869 roku w Dreźnie, nieprzerwanie są pokazywane na wszystkich wystawach na terenie Saksonii. W Polsce zdobywają coraz liczniejszych zwolenników.

Charakterystyka ogólna

To gołębie o szlachetnej budowie, typu polnego, z charakterystycznym księżycem na piersi.

Opis budowy

Wzorzec przewiduje saksońskie z księżycem gładkogłowe i z koronką, zakończoną rozetami. Te ostatnie jednak występują bardzo rzadko. Dość wysokie czoło tworzy z dziobem kąt rozwarty. Sama zaś **głowa** musi być dobrze zaokrąglona i nieco podłużna, a czoło wysklepione. Zgodnie

z wzorcem **oczy** u saksońskich z księżycem mogą być ciemne lub pomarańczowe, **brwi** zaś ciemne u brązowych, jasne u żółtych.

Średniej długości **dziób** u odmiany żółtej musi być koloru od jasnego do jasnorogowego, natomiast u brązowych ciemno rogowy. **Woskówki** są niezbyt rozwinięte, przylegające i biało przypudrowane.

Średniej długości i nieco wysmukła **szyja** przechodzi w szeroką i zaokrągloną **pierś**. Długie **plecy** szczególnie szerokie są w ramionach, nieco opadają i z ogonem są tworzą jedną linię. Średniej długości **nogi** pokrywają dość długie i gęste pióra. **Skrzydła** u saksońskich z księżycem są dość długie i przylegające do korpusu, **ogon** zaś także jest dość długi i zwarty, a **nogi** głęboko osadzone, pokryte piórami, tworzącymi możliwie długie łapcie.

Do wad w budowie zalicza się: słaba i krótka budowa korpusu, za krótkie łapcie, albo ubytki w upierzeniu łapci, wąska lub krzywa koronka.

Kolory i rysunek

Podstawowy kolor saksońskich z księżycem przybliżony jest do koloru kości słoniowej. Nie może on być zbyt jasny, tym bardziej biały. Natomiast musi występować z jednakowym natężeniem na całym upierzeniu, oczywiście z wyjątkiem dwóch pasów na skrzydłach i tzw. księżycą w dolnej części szyi. Księżyc powinien być wyraźny, a jego końce nie mogą się stykać w tyle szyi. Księżyc i pasy występują w kolorze brązowym lub żółtym. Czasem pojawiają się dość późno, a mianowicie po pierwszym przepierzeniu.

Do wad w rysunku i kolorze zaliczamy: nierównomierny, za ciemny, niebieskawy kolor podstawowy, szczególnie u żółtych; niewyraźne, za krótkie lub matowe pasy, pokazujący się trzeci pas, matowy, przerywany, albo zbyt rozciągnięty księżyc, pigmenty poza księżycem na piórach okrywowych szyi, u żółtych za ciemny dziób, u gołębi z pomarańczowymi oczami, oczy zbyt jasne lub żółte.

Uwagi dotyczące hodowli

Długie łapcie utrudniają saksońskim z księżycem dostęp do karmnika, jeśli jest on zbyt mały, a obsada gołębi w wolierze dość liczna. Obecnie saksońskie z księżycem hoduje się głównie w wolierach, co nie oznacza, że hodowla poza wolierą jest niemożliwa.

Boksy w gołębniku dla saksońskich z księżycem powinny być obszerne, a miejsca spoczynku odpowiednio oddalone od ściany.

Saksońskie z księżycem nie są zbyt płodne, ale dobrze wychowują swoje młode, które nie od razu w kolorze upierzenia przypominają swoich rodziców.

Przy selekcji stada hodowca powinien brać pod uwagę wielkość swoich gołębi oraz ich czystość kolorów i poprawność rysunku.

Staroniemiecki murzyn (EE 479)

N: Altdeutscher Mohrenkopf, F: Tête de Maure Allemand ancien, A: Old German Moorhead
Grupa V – barwne
Obrączka nr 11

Pochodzenie

O początkach staroniemieckich murzynów nic, lub prawie nic nie wiemy. Jedno jest pewne, że to stara niemiecka rasa gołębi barwnych.

Staroniemiecki murzyn jest gołębiem typu polnego i posiada klasyczną budowę, występującą u gołębi saksońskich. Został wyhodowany bardzo dawno na terenie Górnych Rudaw i Górnych Łużyc (Niemcy). Ostatnio nie jest gołębiem zbyt popularnym. W swojej ojczyźnie występuje jednak na wystawach w bardzo dobrym pokroju i rysunku. Jednak bardzo rzadko spotyka się osobniki gładkogłowe i niebieskie. Ale ostatnio na wystawach w Górnych Łużycach dość często pokazywane są saksońskie murzyny gładkogłowe w kolorze niebieskim. Górne Łużyce stały się centrum ich hodowli.

Chociaż śląski murzynek nie posiada koronki i jest gładkonogi, to jednak pomiędzy nim a staroniemieckim murzynem istnieje pewne pokrewieństwo. Nie powinno jednak dochodzić do kojarzenia z sobą tych dwóch ras bez konkretnego celu. Śląski murzynek nie został zaliczony do barwnych gołębi saksońskich, bowiem nie ma pokroju gołębi saksońskich, przede wszystkim jest wyłącznie gładkonogi.

Charakterystyka ogólna

W przypadku staroniemieckiego murzyna mamy do czynienia z bardzo mocnym gołębiem typu polnego, o niskiej postawie i ze zdecydowanie mocno upierzonymi nogami.

Opis budowy

Szczególnie pięknie prezentuje się odmiana z koronką, która musi być stojąca, szeroka, bogata w pióra i poprzecznie podzielona, a więc część piór musi być skierowana do góry, dolna zaś część skierowana ku dołowi. Nieco podłużną i dobrze wysklepioną **głowę** charakteryzuje wysokie czoło, tworzące ze średniej długości **dziobem** kąt niezbyt rozwarty. Dziób musi być czarny u niebieskich i czarnych, u czerwonych jasno rogowy, u żółtych cielisty. **Oczy** murzyna staroniemieckiego muszą być obowiązkowo ciemne, obrzeżone wąskimi **brwiami**.

Fot: Zdzisław Jakubanis

Mocna, nieco przysadzista **szyja**, szeroka, dobrze zaokrąglona i głęboka **pierś**, szerokie w ramionach i zaokrąglone **plecy**, sprawiają, że nawet na pierwszy rzut oka, murzyn staroniemiecki

wydarza się być gołębiem masywnym i bardzo dobrze zbudowanym. Jego masywność podkreślają długie **skrzydła** oraz dobrze zwarty i długi **ogon**.

Dość długie **nogi** wydają się być krótkimi, bowiem są one głęboko osadzone i dobrze upierzone. Upierzenie nóg tworzy szerokie łapcie, które powinny być stosunkowo ładnie zaokrąglone, bez luk i wyraźnych nierówności w upierzeniu.

Do błędów w budowie zalicza się: słaby korpus, wysoką postawę, za krótkie lub brak łapci, wąską, ubogą i za wysoko osadzoną koronkę.

Kolory i rysunek

Staroniemieckie murzyny mają klasyczny rysunek murzyna, a więc kolorową głowę, wyjątkowo dość duży śliniak, sięgający aż na piersi oraz ogon z pokrywą ogonową i klinem. Pozostałe upierzenie jest białe.

Występują tylko w czterech kolorach, a mianowicie czarnym, czerwonym, żółtym i niebieskim. Kolory powinny być intensywne i czyste. Kolor niebieski musi być jasny i równomiernie rozłożony.

Do wad w rysunku i kolorze zaliczamy wadliwy rysunek oraz słabe i nieczyste kolory, przede wszystkim mocny, ciemniejszy nalot na dziobie u czerwonych i żółtych, kolorowe pióra w koronce lub w tylnej części szyi, u gładkogłowych nierówną linię między kolorem a bielą na głowie, za krótki śliniak, sitowatość w ogonie lub w klinie.

Uwagi dotyczące hodowli

Staroniemieckie murzyny są gołębiami spokojnymi, dostojnie się poruszającymi i dobrze wychowującymi swoje młode. Wymagają dużych boksów do gniazdowania, w których utrzymywana musi być wzorowa czystość. Obecnie najczęściej hodowane są w wolierach.

Przy ocenie szczególnie bierze się pod uwagę budowę (wielkość), strukturę upierzenia, rysunek i kolor.

